

“Yeşil Alanlarda Dönüşüm:
Kimlik ve Sürdürülebilirlik Amaçlı Çözümler”

Temalı

İstanbul Senin

İstanbul Yeşil Alanlar Çalıştayı

Sonuç Bildirgesi

KİMLİK

1. Açık ve yeşil alan sistem planlaması yeşil alt yapı planlamasına ilişkin üst ölçekli bir çerçeve farklı deneyimlerden yola çıkılarak hazırlanmalıdır. Çevre düzeni planları güncellenirken kentin yeni gelişim alanlarında peyzaj fonksiyonunun önemli olduğu alanlar açık ve yeşil alan sistemleri içinde planlanmalıdır. Nazım imar planlarına peyzaj planları entegre edilerek açık ve yeşil alan sistem planları, nazım imar planları ile bütünleştirilmelidir. Uygulama imar planları üzerinde açık ve yeşil alanlar içerisinde yer alan tüm ölçeklerdeki parkların varlığı sorgulanarak ilçeler düzeyinde erişilebilirlik analizleri yapılmalıdır.

2. İstanbul’un yeşil alanları pek çok ekosistem hizmetinin sunumu ve tesis edilebilirliği açısından yeterli değildir. Yeşil alan anlayışını, yeşil alt yapı anlayışına yükseltmek geciktirilmesi mümkün olmayan bir zorunluluk olup, bu doğrultuda yerel yönetimlerin, merkezi hükümetin, sivil toplum kuruluşlarının ve üniversite ile araştırma kuruluşlarının birlikte çalışma zorunluluğu bulunmaktadır.

3. Kent imar planlarında yeşil alan sistemleri bütüncül ve kent dışı yeşil alanlarla organik bağlantıyı sağlayacak şekilde yeşil ağ sistemleri öncelikli olarak ele alınmalıdır. Yerel yönetimler ve karar vericiler, yeşil alanlar ile ilgili gerekli sorumluluğu ve özeni göstermeli, yeşil alan tahribatındaki denetimi sıkı tutmalıdır.

4. Bakanlıklardan yerel belediyelere kadar bütüncül bir politika benimsenmeli, kentlerdeki kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarını ve niteliğini artırıcı, ekolojik ve sürdürülebilir politikalar izlenmelidir.

5. Yeşil alanlar için yeni mali kaynaklar ve yeni alanların üretilmesi, yeşil alanları düzenleme, yenileme ve bakım hizmetlerinde belediyelerin kaliteyi artırması, kent içindeki yeşil alanların dengeli ve bütüncül planlama-tasarım anlayışlarının kavranması ve uygulanması ivedilikle gerçekleştirilmelidir. Doğa ve çevre koruma bilincinin geliştirilmesi buna destek veren sivil toplum kuruluşları ve ilgili meslek odalarının ön plana çıkarılması gereklidir.

6. Yeşil alanların planlanması çerçevesinde, kent semt ve mahalle ölçeğinde mevcut yeşil alanların tipolojik dağılımları, kişi başına düşen yeşil alan miktarı, yeni oluşturulacak yeşil alan tipinin, kent içindeki konumunun ve ölçeğinin belirlenmesi için gerekli envanter ve analizleri yapılmalıdır. Planlamada yeşil alan standardına ilişkin kriterler, kişi başına düşen yeşil alan miktarının yanı sıra doğal ve kültürel verilerinde ele alındığı standartlar üzerine kurulmalıdır.

7. Ayrıca mevcut yeşil alanlar ve doğal alanlar arasında bağlantı kurularak yeşil alanların birbirine bağlandığı kesintisiz bir yeşil alan sistemi oluşturulmalıdır.

8. Kentsel yeşil alanlar hem bir biri ile bağlantılı hem de birçok ulaşım türü ile erişimin sağlanabileceği alanlarda konumlandırılmalıdır. Bütün kentlilerin fiziksel olarak kolayca ulaşabildiği ve içinde de rahatça hareket edilebildiği yeşil alanlar yaratılması zorunluluğu imar planlarında belirtilmelidir. Tüm kent halkının yaş cinsiyet ve fiziksel durum gözetmeksizin kentsel yeşil alanlara ve içindeki fonksiyon alanlarına kolaylıkla ulaşabilmesi ve yararlanabilmesi için evrensel peyzaj tasarımı anlayışına uygun düzenlemelerin ivedilikle gerçekleştirilmesi zorunludur.

9. İstanbul’un kentsel yeşil alanlarının kalitesi belirlenmeli, bu alanlardan optimum düzeyde yararlanmayı sağlayacak planlama ve tasarım önerileri geliştirilmelidir. Kentlinin yaşam kriterlerine doğrudan etkide bulunan yeşil alan kalitesi değerlendirilerek alanlarda yapılacak detaylı analizlerde, kalite kriterleri temelde aynı olsa da değişkenlik gösterebileceğinden, bir birinden farklı alanlarda yapılacak çalışmalarda değişken parametreler

dikkate alınmalı ve her alanın kendine özgü yerleşim dokusu ve yerel özellikleri doğrultusunda incelemeler tamamlanmalıdır.

10. İstanbul'da 1500 yılı aşkın bir süredir kentsel tarım geleneğinin devam ettiği, yapıları, arazi kullanım teknikleri, geleneksel bilgilerin ve yöntemlerin uygulandığı, kentin taze sebze ve yeşillik ihtiyacını karşılayan bostanlar, doğada insan emeği ile oluşturulmuş bir kültürel peyzaj alanıdır. Yasal düzenlemeler ile başlatılan yürürlükteki koruma amaçlı imar planlarında plan lejantının "bostan" veya "kentsel tarım alanı" olarak değiştirilmesi ve bostanların bulunduğu arazi statüsünün tarım arazisi olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

11. Kent mobilyaları tasarlandığı kentlere özgün nitelikler taşınmalı, fonksiyonel, estetik, ekolojik olma ve kullanıcıların konforunu sağlamanın yanı sıra kent kimliğine katkı sağlayacak nitelikte tasarlanmalıdır. Gerek kentleri bir birinden farklı kılacak şekilde gerekse o kent halkının sosyo-kültürel özellikleri ile doğal ve yapay çevresel özellikleri değerlendirilerek tasarlanması, kent mobilyasının kent kimliği üzerindeki katkılarını arttıracaktır.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

1. Kentlilerin kullanıcısı olduğu ya da olacağı yeşil alanların planlama ve tasarım süreçlerine katkısı mutlaka sağlanmalıdır. Sivil toplum kuruluşlarının da karar alma ve denetleme süreçlerine dahil edilmesi yerel yönetimlerin kararlarının uygulanabilirliği açısından çok önemlidir.

2. Biyolojik homojenleşmeye ve doğal peyzaj özelliklerinin bozulmasına neden olan yaygın ithal ve yabancı yurtlu bitki kullanımı azaltılarak doğal bitki örtüsündeki bitki taksonlarının kullanımına ağırlık verilmelidir. Ayrıca yerli bitki üreticileri bu konuda teşvik edilmelidir.

3. İstanbul'daki yol ağaçlandırmaları kısıtlı olup planlanması tüm fonksiyonları düşünülerek yapılmadığı için, günümüzde düzensiz dağılık ve bakımsız olarak karşımıza çıkmaktadır. Dünyanın sayılı prestijli kentlerinden biri olan İstanbul genelinde yol ağaçlarının kent ekosistemine, kentsel yeşil alt yapıya ve aynı zamanda kent kimliğine de katkısı artıracak şekilde stratejiler belirlenmelidir.

4. Öncelikli olarak ağaç budama sistemi adı altında bir birim oluşturulmalıdır. Bu birim budama faaliyetlerini bilimsel bilgi ve deneyimlerin ışığı altında sürdürmelidir.

5. Kent ağaç kimliğinin belirlenmesi, bu verilere tek bir yerden erişim sağlanmasına olanak sağlayacak bir ağaç bilgi sistemi kurulması, tek ağaç envanterinin oluşturulması ve kent bilgi sistemine entegre edilmesi gerçekleştirilmelidir.

6. Kent ağaçlarının sürdürülebilir yönetiminde, ağaçların periyodik olarak kontrolü, gerekli bakım, onarım ve koruma tedbirlerinin alınması, yüksek riskli ağaçların önceden belirlenerek çıkarılması ve dikim ya da transplantasyon ile gençleştirme yapılması önemlidir.

7. Dikey bahçe uygulamalarında yerli üretim ve doğal bitkiler kullanılmalıdır. Bitki türü seçimi tasarımın amaç ve hedefine uygun olmalı, az su isteyen kuraklığa dayanıklı bitki türleri tercih edilmelidir. Yapım ve bakım maliyetleri çok yüksek olan dikey bahçe uygulamalarından gerekli olduğu sınırlı yerler dışında kaçınılmalıdır.

8. Karayolu ve otoyol peyzaj düzenleme çalışmalarının bitkilendirme aşamalarında öncelikle doğal bitki örtüsündeki türlere yer verilmeli, gerektiğinde uzun yıllardır bölgenin ekolojik koşullarına uyum sağlamış diğer bitki türleri kullanılmalıdır. Temel yaklaşım, güzergâhtaki mevcut bitki örtüsünün korunması ve yapılacak bitkilendirme ile de tamamlanması şeklinde olmalıdır. Çim alanlar ve mevsimlik çiçeklerin kullanıldığı alanlar azaltılmalı, gürültü ve görsel kirliliği önleyen egzoz gazlarına dayanıklı ve az su isteyen ağaç, çalı ve çok yıllık otsu bitki türlerine ağırlık verilmelidir.

9. İstanbul'un gündemindeki deprem gerçeği göz önünde bulundurularak kentsel yeşil alanların afet yönetim sürecinde ele alınmaları zaman geçirmeden gerçekleştirilmelidir.

10. İstanbul'da tarihi ağaçların, özellikle de çınar ağaçlarının ölümüne neden olan fungal bir kanser hastalığına ilişkin karantina önlemlerinin alınması ve mücadelelerin ivedilikle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

11. Kentsel yeşil alanlarda sürdürülebilir su kullanımını sağlamak için az su isteyen bitkileri kullanmanın yanı sıra toprağı iyileştirmek ve sulama sistemini doğru tasarlayıp uygulamak ve bakımını gerçekleştirmek zorunludur.

12. İl ve ilçe düzeyinde açık ve yeşil alan planlama ve tasarım rehberlerinin oluşturulması sürecine bir an önce başlanmalıdır.

13. Yapı ve inşaat alanlarında yeşil çatı yapılması ve bunun da teşvik edilmesine ile inşaat ruhsatları ekinde peyzaj projelerinin sunulmasına yönelik gerekli düzenlemeler hayata geçirilmelidir.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sn. Ekrem İMAMOĞLU'nun himayelerinde, Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı ile İstanbul Ağaç ve Peyzaj AŞ tarafından düzenlenen,

Orman Mühendisleri Odası ve Peyzaj Mimarları Odası'nın katkıları ile

05-06 Şubat tarihlerinde İstanbul Kongre Merkezinde gerçekleştirilen "Yeşil Alanlarda Dönüşüm: Kimlik ve Sürdürülebilirlik Amaçlı Çözümler" Temalı İstanbul Senin "İstanbul Yeşil Alanlar Çalıştayı"

Sonuç bildirgesinde değinilen konularla ilgili bir eylem planı hazırlanarak sorumlu birimlere iletilmesi, belirlenecek periyotlarda izlenmesinin sağlanması çalıştayın amacına ulaşmasında en önemli etken olacaktır.